

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ

«E pur si mouone»

ΚΑΙ ὅμως κινεῖται». Εἶπε ἡ φράσις τοῦ Γαλιλαίου, τὴν ὁποίαν ἐξεστόμισε μετὰ τὸν ὄρκον, εἰς τὸν ὁποῖον τὸν ἐξέβιασεν ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ἀπεκήρυττεν ὡς αἰρετικὴν τὴν θεωρίαν του ὅτι «ἡ γῆ κινεῖται».

«Μή μου τοὺς κύκλους τάραττε»

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου Καρχηδονικοῦ πολέμου, οἱ Ρωμαῖοι ἀπέστειλαν τῷ 214 π. Χ. τὸν στρατηγὸν καὶ ὑπατον Μάρκελλον, ὅπως ὑποτάξῃ τὴν πόλιν τῶν Συρακουσῶν ἐπὶ λόγῳ ὅτι οἱ Συρακούσιοι ἀπέκλιναν εἰς τὴν μετὰ τῶν Καρχηδονίων συμμαχίαν. Ἡ πολιορκία παρετάθη ἐπὶ δύο ἔτη, διότι τὴν ἀμυναν τῶν Συρακουσῶν ἐνίσχυνον τὰ εὐφρέστατα μηχανήματα τοῦ Ἀρχιμήδους, διασήμευ εἰς τὸν γνωστὸν τότε κόσμον διὰ τὰς ἀνακαλύψεις του. Ὅταν δὲ ἀλωθεῖσα ἡ πόλις παρεδίδετο εἰς ἀπάνθρωπον λεηλασίαν καὶ σφαγὴν, ῥωμαῖος στρατιώτης εἰσελάσας ξιφῆρης εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μεγάλου φυσικοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος κατεγίνετο βυθισμένος εἰς τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ σχεδιαγράμματά του, ὥρμησε νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἀλλ' ὁ Ἀρχιμήδης, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ τὴν ἰδίαν του ζωὴν, ἐφώναξε ἀποτόμως πρὸς τὸν ἐπιδρομέα νὰ μὴ πλησιάσῃ καὶ τοῦ διαταράξῃ τὰς μελέτας του διὰ τῆς γνωστῆς ἔκτοτε φράσεως: «Μή μου τοὺς κύκλους τάραττε».

!«Ὁφόμεθα εἰς Φιλίππους»

Κατὰ τὴν παράδοσιν ἡ φράσις αὕτη ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ φάσματος τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος εἰς τὸν φονέα του Ἰούνιον Βρούτον. «Φίλιπποι» δὲ ἦσαν ἡ παρὰ τὴν σημερινὴν Καβάλλαν τῆς Θράκης τοποθεσία, ὅπου ἡττήθη καὶ ἐφονεύθη ὁ Βρούτος.

«Εἰς τὰς Λατομίας»

Διονύσιος ὁ τύραννος τῆς Σικελίας εἶχε τὴν μανίαν νὰ στιχουργῇ νομίζων, ὅτι εἶνε ποιητὴς ἀριστος, καὶ δεχόμενος μὲ αὐταρέσκειαν τοὺς ἐπαίνους τῶν κολάκων καὶ παρασίτων του. Κάποτε, εἰς τὸν κύκλον τοῦτον, ἀπήγγειλεν ἐν στιχουργημά του ἀνούσιον, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνοι ὡς συνήθως ἀπεθαύμασαν. Μεταξὺ αὐτῶν παρίστατο καὶ ὁ Φιλόξενος, μουσικὸς καὶ ποιητὴς πρᾶγματι καλός, ὅστις ἐρωτηθεὶς πῶς τοῦ ἐφάνη τὸ ποίημα, εἶχε τὸ

θάρος νὰ εἶπῃ τὴν ἀλήθειαν κατὰ πρόσωπον τοῦ τυράννου. Ὁ Διονύσιος ἠγανάκτησε καὶ πρὸς τιμωρίαν τῆς αὐθαδεΐας του ἔστειλε τὸν Φιλόξενον εἰς τὰς Λατομίας, δηλαδὴ εἰς τινὰ φυλακὴν ἐσκαμμένην ἐντὸς ὄρους. Μετὰ τινὰ καιρὸν ὁ Διονύσιος τοῦ ἐχάρισε τὴν ποινὴν καὶ τὸν ἐκάλεσεν εἰς δεῖπνον, κατὰ τὸ ὁποῖον ἀπήγγειλε πάλιν ἄλλο ποίημα, χειρότερον τοῦ πρώτου, ἀναμένων νὰ τὸ χειροζροτήσῃ καὶ ὁ Φιλόξενος. Ἄλλ' οὗτος, ἐνῶ οἱ κόλακες τὸν ἐπευφήμουν, ἐγερθεὶς ἔφρουγε πρὸς τὴν θύραν. Ποῦ ὑπάγεις; τὸν ἐρωτᾷ ὁ τύραννος; «Εἰς τὰς Λατομίας», ἀπεκρίθη ὁ Φιλόξενος. Ὁ Διονύσιος, συναισθανθεὶς τὴν ἀστείαν εἰλικρίνειαν τοῦ ἀνδρός, ἐγέλασε καὶ κατηνύσθη.

«Μὴ κίνει Καμαρίναν»

Ἡ φράσις αὕτη ἔχει τὴν ἰδίαν σημασίαν μὲ τὴν «Κακὸν εὖ κείμενον μὴ κίνει» καὶ τὴν «Μὴ κίνει τὸν ἀνάγυρον». Προῆλθε ἐκ τοῦ ἐξῆς. Ἡ Καμαρίνα ἦτο ἔλος ἐγγὺς τῆς ὁμωνύμου πόλεως, ἀναδίδον λοιμώδεις ἀναθυμιάσεις, διὸ οἱ κάτοικοι ἠρώτησαν τὸ Μαντεῖον, ἂν ἔπρεπε νὰ τὸ ἀποξηράνωσι πρὸς κατάπασιν τῆς νόσου. Ὁ χρησμός ἀπέτρεψε νὰ κινήσωσι τὴν Καμαρίναν. Ἄλλ' ἐκεῖνοι, βιαζόμενοι ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ, προέβησαν εἰς τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ ἔλους, παρὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Μαντείου. Καὶ ὁ μὲν λοιμὸς ἔπαυσε, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐτιμωρήθησαν διὰ τὴν ἀσέβειαν, καθόσον ἐπῆλθον οἱ πολέμοι διὰ τοῦ μέρους ἐκείνου καὶ ὑπεδούλωσαν αὐτούς. Ἡ φράσις ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ: «Ὅρᾳς ὡς ἄμεινόν σοι ἀκίνητον τὴν Καμαρίναν ἔαν». Ἐπίσης καὶ εἰς τὸν Βιργίλιον: «Et fatis nuquam concessa movent apparet Camarina procul...» Ἐπίσης καὶ παρὰ Στεφάνῳ: «Μὴ κίνει Καμαρίναν, ἀκίνητον γὰρ ἀμείνων».

Τραγικὸν καπέλλον

Ὁ δανδῆς. — Σᾶς βεβαιῶ, κυρία μου, αὐτὸ τὸ νέο καπέλλο σας εἶνε ἓνα ποίημα!...

Ἡ κοκέττα. — Ναί, μὰ σὰν ἰδῇ ὁ ἄντρας μου τὸ λογαριασμὸ τῆς καπελλοῦς, θὰ γίνῃ τραγωδία!...